

# PARLAMENT DE CATALUNYA

## Presidència de l'honorable Sr. Joan Casanovas

### DIARI DE SESSIONS

**Sessió del dia 2 de febrer del 1934**

#### SUMARI

*S'obre la sessió a un quart de sis i dos minuts de la tarda, sota la presidència de l'honorable senyor Joan Casanovas.*

*Lectura i aprovació de l'acta de la sessió anterior.*

*Ordre del dia:*

*Prec del senyor Blasi al senyor Conseller de Treball i Obres Públiques, interessant la construcció d'un tros de la carretera de Bellver a l'estació d'Alp.*

*Prec del senyor Ibars al mateix senyor Conseller, relatiu a l'abastament d'aigua al poble d'Ulldesona.*

*Prec del senyor Casademunt al senyor Conseller de Cultura, referent a la provisió de les escoles catalanes.*

*S'adhereix a aquest prec, ampliant-ne alguns conceptes, el senyor Romeva.*

*Resposta del senyor Conseller de Cultura.*

*Els senyors Casademunt i Romeva rectifiquen. També, el senyor Conseller.*

*Prec del senyor Mestres al senyor Conseller de Treball i Obres Públiques, sobre l'aur forçós al poble de Sant Pere de Ribes.*

*Prec del senyor Riera al senyor Conseller de Governació, relacionat amb l'Ajuntament de Martorell i l'ús de l'idioma català.*

*Resposta del senyor Conseller de Governació, i rectificació del senyor Riera.*

*Continuació de la discussió del Dictamen de la Comissió d'Economia sobre el Projecte de Llei de Bases de la Cooperació.*

*S'entra en la discussió de l'articulat.*

*Article 1.º — Es dona lectura a un vot particular de la Minoria d'Unió Socialista. El senyor Soler i Bru, de la Comissió, n'accepta una part, i el senyor Ruiz i Ponseti retira el restant del vot.*

*El senyor Romeva fa unes manifestacions justificant la seva acceptació de l'article.*

*És rebutjat un vot particular de la Minoria de Lliga Catalana, signat pels senyors Casabó i Tallada.*

*El senyor Soler i Bru exposa els motius pels quals no pot ésser acceptada una esmena signada pels senyors Duran i Ventosa, Ventosa i Calvell, Vallès i Pujals, Carreres i Artau, Abadal i Valls i Taberner. És rebutjada l'esmena.*

*Lectura d'una altra esmena presentada a l'article pel senyor Ruiz i Ponseti. La Comissió l'accepta, i el seu signant exposa les raons que han inspirat la presentació de l'esmena. Rectificació del senyor Soler i Bru.*

*S'aprova l'article en la seva redacció definitiva.*

Article 2.<sup>a</sup> — Es dóna lectura a una esmena presentada per Lliga Catalana a l'article. La Comissió no l'accepta i és rebutjada.

Es aprova l'article.

Article 3.<sup>a</sup> — És rebutjada una esmena de la Minoria de Lliga Catalana, que no accepta la Comissió. S'aprova l'article.

Article 4.<sup>a</sup> — És rebutjada una esmena de la Minoria de Lliga Catalana, que la Comissió no ha acceptat.

Es aprova l'article.

Article 5.<sup>a</sup> — Una esmena de Lliga Catalana, que no accepta la Comissió, és rebutjada.

Sobre la totalitat de l'article, fa unes observacions el senyor Romeva, que són contestades pel senyor Soler i Bru.

S'aprova l'article.

Articles 6.<sup>a</sup> i 7.<sup>a</sup> — Són aprovats.

Article 8.<sup>a</sup> — La Comissió no accepta una esmena de la Minoria de Lliga Catalana; és rebutjada.

S'aprova l'article.

Article 9.<sup>a</sup> — La Comissió tampoc no accepta una esmena de la mateixa Minoria; és rebutjada. Els senyors Tauler i Galés fan manifestacions d'adhesió a l'esperit de l'esmentada esmena. El senyor Ruiz i Ponseti exposa el seu criteri en contra. Per la Comissió, el senyor Soler i Bru respon als senyors Tauler i Galés, mantenint l'article tal com està redactat.

Es aprova l'article.

El senyor Romeva proposa la supressió d'unes paraules, a la qual cosa no accedeix la Comissió.

Articles 10, 11, 12 i 13. — Són aprovats, sense discussió.

Es dóna lectura a un vot particular del senyor Ruiz i Ponseti, en forma d'article 13 bis, que, després d'unes explicacions del senyor Soler i Bru, és retirat.

Articles 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30 i 31. — S'aproven.

Article 32. — Lectura d'un vot particular dels senyors Casabó i Tallada; la Comissió no l'accepta i és rebutjat.

S'aprova l'article.

Articles 33, 34, 35, 36, 37, 38 i 39. — Són aprovats.

A proposta del senyor Soler i Bru, se suspèn el debat.

En raó d'haver de reunir-se les Comissions parlamentàries, s'acorda aixecar la sessió.

Ordre del dia per a la sessió de dimarts.

S'aixeca la sessió a un quart de vuit i tres minuts de la vetlla.

S'obre la sessió a les cinc i disset minuts de la tarda sota la Presidència de l'honorable senyor Joan Casanovas.

Al banc roig hi ha els honorables senyors Consellers de Governació, de Cultura i d'Economia i Agricultura.

Es llegida i aprovada l'acta de la sessió ordinària anterior.

## ORDRE DEL DIA

### Precs i preguntes

#### Per la construcció d'un tros de la carretera de Bellver a l'estació d'Alp

El Sr. PRESIDENT : Té la paraula el senyor Blasi.

El Sr. BLASI : Senyors Diputats : Desitjaria que la mesa trametés un prec que vaig a formular al senyor Conseller de Treball i Obres Públiques.

Conec els tràmits que s'exigeixen per a la construcció de carreteres, però desitjaria que pel cas que vaig a exposar es disposés el necessari

per tal que amb tota urgència es construís un tros de carretera que té una importància extraordinària i que exigeix una despesa molt reduïda.

Es tracta de la carretera de Bellver a l'estació d'Alp del Ferrocarril Transpirenenc.

Per una anomalia de l'antigua divisió territorial, el tros que correspon a la província de Lleida està en perfecte estat, però manca rectificar i aranjat el tros que correspon a la província de Girona, en un tros d'uns quatre quilòmetres, que s'han de rectificar perquè pot aprofitar-se un camí vell.

Aquest tros de carretera té una importància extraordinària perquè enllaça l'estació d'Alp, per la carretera de Puigcerdà, a la Seu d'Urgell. És una via que aprofiten tots els viatgers que van de Barcelona a la Baixa Serdanya, Urgellés i Andorra. Amb això desapareixerà una de les manifestacions derivades dels absurds que resultaven de l'antigua divisió i, altrament, difícil serà que en altre lloc es pugui produir un bé tan manifest i amb tan poc sacrifici.

Prego, doncs, a la mesa que vulgui trametre aquest prec, amb la seguretat de què si l'estudia,

el senyor Conseller de Treball l'atendrà ràpidament.

El Sr. PRESIDENT: La mesa trametrà al senyor Conseller de Treball i Obres Públiques el prec que acaba de formular el senyor Blasi.

### L'abastament d'aigua al poble d'Ulldecona

El Sr. PRESIDENT: Té la paraula el senyor Ibars.

El Sr. IBARS: Senyors Diputats: La intenció meua era fer un prec al senyor Conseller d'Obres Públiques, però tota vegada que no està present, el faré a la mesa a la qual prego que li trameti.

Es tracta de la petició d'un poble, el d'Ulldecona, que continuament està mancat d'aigua per a regar.

Tots els electors d'aquell poble saben que en les èpoques electorals, els candidats de l'antiga monarquia sempre anaven a fer la propaganda a base del pantà que es faria en aquell poble. Avui no estem en període electoral, però és just remarcar les necessitats d'aquell poble cada dia més evidents, i en virtut de les quals són molts els que es veuen precisats anar a fora a cercar treball.

Seria molt convenient que el senyor Conseller d'Obres Públiques, tota vegada que té una Secció hidrològica, fes els possibles per tal d'indagar si al subsol d'aquells terrenys existeixen corrents subterranies capaces d'ésser posades al descobert i amb elles convertir en regadiu totes aquelles terres de secà, la qual cosa repercutiria en benefici d'aquella formosa vall que dissortadament avui es troba convertida en uns terrenys de secà impossible de poder atendre.

Per això prego a la Mesa se serveixi fer el possible per trametre aquest prec al senyor Conseller d'Obres Públiques, a l'objecte de què faci aquesta investigació.

El Sr. PRESIDENT: La Mesa trametrà al senyor Conseller d'Obres Públiques el prec que acaba de formular el Diputat senyor Ibars.

### La provisió de les escoles catalanes

El Sr. PRESIDENT: Té la paraula el senyor Casademunt.

El Sr. CASADEMUNT: Senyors Diputats: No se m'escapa de cap de les maneres la poca influència que en el primer ensenyament tindrem nosaltres en virtut de l'art. 7.<sup>e</sup> de la Constitució, però malgrat tot, jo em vull adreçar al Conseller de Cultura per a pregar-li que amb la influència que pugui exercir vegi de posar remei a la situació actual i en la que es troben molts pobles, moltes escoles, i sobretot en la manera de proveir aquestes escoles amb mestres que si es vol seran uns grans mestres, però no sempre coneixedors de les característiques de Catalunya i de les seves comarques, i que per acostumar-s'hi és precís que passin alguns anys, durant els quals es troben divorciats, veritablement divorciats amb la població, o sigui amb el cens escolar, o amb els infants que tenen en les seves mans.

Ara es fa una provisió d'escoles i això és realitza d'una manera tan automàtica, però també d'una manera que relativament s'hi posa remei, perquè es

diu que els aspirants demanaran les *provincies* i així potser escolliran aquelles que més s'adiguin amb la seva preparació, encara que no vol dir això que no tinguin perfecte dret a demanar altres *provincies* i potser que mestres prou coneixedors i prou capacitats, en lloc de col·locar-se a Catalunya essent catalans, per la necessitat de col·locar-se ben aviat vagin a col·locar-se a València, a Galícia o algun altre lloc, d'on no coneguim prou bé la psicologia del país i la llengua materna. I això que pot passar a València o a Galícia, pot naturalment passar igualment a Catalunya, i que vinguin aquí, amb el desig de col·locar-se aviat, mestres de fora de Catalunya.

En el Notariat s'exigeix el coneixement del català i, en canvi, a les oposicions que es fan actualment no he vist que s'exigeixi als mestres el coneixement del català i ens trobem que precisament havent-hi un Decret sobre bilingüisme i essent obligatori l'ensenyament del català a les nostres escoles, no sabem si els mestres que vindran a les nostres escoles sabran o no sabran el català.

Potser això és fill del desgavell que la monarquia consentia en el Ministeri d'Instrucció Pública, perquè aquest Ministeri era el dels aprenents. A voltes, aprenents, i a voltes, altres coses, perquè quan no se servia per un altre Ministeri se'ls encaixava al d'Instrucció Pública, perquè era aquell al qual es donava menys importància, potser perquè es considerava que ja es tenien prou escoles, tota vegada que disposaven de les escoles confessionals — que ja els anaven perfectament bé — i, en canvi, per les escoles del poble no s'hi prenia cap interès. Per això el Ministeri d'Instrucció Pública anava com anava i se'l regia com se'l regia, donant-se el cas de què a vegades, un Advocat o un enginyer disposava d'algunes escoles i la seva gestió es limitava a posar en pràctica les suggerències que algú li donava i que a la llarga resultaven un veritable desgavell.

La provisió d'escoles hem vist que ha estat una cosa constantment reformada, notant-se canvis d'orientació cada dia. Les escoles han estat regides per mestres interins, i també hem observat com s'han fet traslladaments a meitat de curs veient els infants truncat llur ensenyament, el procediment i l'actuació pedagògica del mestre, bo o dolent. I en venia un altre, i aquell altre canviava, i el curs es perdia. Seria hora ja de què es posés remei a totes aquestes coses. Jo ja sé que nosaltres tenim relativa influència sobre això; per això pregaré el Conseller de Cultura i pregaré a tot el Consell que influissin en tot el possible, ja en el Consell de Primera Ensenyança de Catalunya, ja allà on fos, perquè tot això s'ordenés per tal que a Catalunya tinguéssim un Cos d'aspirants que anés a suplir a les escoles on, malauradament, perquè ha mort el mestre o per alguna cosa així, s'ha vist truncat aquell curs d'ensenyament i aquells procediments i aquelles normes que el mestre tenia. Que en aquestes coses es fessin els traslladaments dels professors d'escoles d'una manera més normativa, d'una manera que encaixés més amb les escoles i en forma tal que cada curs tingués el seu mestre, almenys.

Després, un cop fet tot això, a veure si podem també aconseguir que a les localitats hi vagin aquells mestres que coneixen la psicologia d'aquell país, que coneixen la psicologia d'aquells infants, perquè és molt més fàcil, si coneixen els infants i se'ls estimen,

si coneixen les contrades i se les estimen, i, sobretot, si coneixen la llengua materna, és més fàcil que facin una obra positiva amb els infants que se'ls hi confiï.

Es per tot això que em dirigeixo al Conseller de Cultura i li demano que vulgui interessar-se per aquests pobles que passen aquesta terrible tragèdia de tenir una escola relativament mal ordenada tant de temps. Posant avui només un exemple, jo he de dir que d'unes oposicions que es varen fer l'any 1928, fins avui no es colloquen aquests mestres. Fa sis anys que aquests mestres han aprovat; sis anys que saben que aquests mestres són mestres per a regir escoles, i, en canvi, a aquests mestres no se'ls ha donat escola. Aquest és el desgavell. Si això es podia arranjar a cada regió, a cada comarca, seria molt més factible, ens podríem moure més bé, seria més fàcil proveir escoles i no veuríem com tants mestres que tenen les oposicions aprovades passen sis anys sense tenir escola, i no veuríem escoles que passen quatre o cinc anys amb professors interins, de vegades gent que saben que no han d'estar en aquell poble i tenen, per tant, un interès relatiu per la seva escola i pel poble. Es per això que dirigeixo aquest prec al senyor Conseller de Cultura i és per això que demano que faci els possibles per a resoldre'l.

El Sr. ROMEVA: Demano per parlar.

El Sr. PRESIDENT: Té la paraula el senyor Romeva.

El Sr. ROMEVA: Ja he demanat la paraula, encara que no sé si és reglamentari en un prec, per associar-me molt calurosament al prec que ha fet el senyor Casademunt.

Aquest problema, nosaltres, el senyor Casademunt, l'altre company mestre, el senyor Blasi, i jo, el sentim i el patim, i veiem com el pateixen els pobles d'una manera que és possible que els mateixos senyors Diputats no els arribi tan clarament. A Catalunya, en la qüestió de l'ensenyament ha passat una cosa curiosa, i és que se'ns ha satisfet amb un Decret mal anomenat de bilingüïsmes. El senyor Casademunt ha parlat de bilingüïsmes, però dintre del nostre tecnicisme professional, no sé per quina raó, s'ha anat anomenant de bilingüïsmes el Decret de Marcellí Domingo. Jo crec que els catalans amb una bona, amb una legítima interpretació d'aquest Decret, no podem acceptar ni Decret de bilingüïsmes. No ho podem acceptar, perquè allò que s'estableix en aquest Decret no és precisament un bilingüïsmes real. En aquest Decret s'estipula l'obligació d'un monolingüïsmes, perquè el fet de què s'ensenyin altres idiomes no ha estat mai en matèria pedagògica, com a cosa d'ensenyament, un bilingüïsmes. El Decret de Marcellí Domingo el que manava, el que establia, realment, era que cada infant havia d'ésser ensenyat en la seva llengua, encara que se li ensenyés una segona llengua. Però aquest Decret que establia aquest dret, no establia les obligacions corresponents; aquesta és una cosa que té molta importància, i jo aprofito aquesta intervenció del senyor Casademunt que porta aquest problema ací a la Cambra, per enfocar-lo des d'aquest punt de vista, que em penso que és un punt de vista que el senyor Conseller de Cultura i tot el Govern poden defensar en les seves gestions amb una base molt sòlida. No és donat un dret si no s'estableixen les obligacions corresponents. Dir que els infants a Catalunya fins als vuit anys seran

ensenyats únicament en la seva llengua, i després dels vuit anys seran ensenyats en la seva llengua i, a més, a més se'ls ensenyarà una segona llengua, no és dir res, si després no imposen les obligacions corresponents perquè el personal que ha de realitzar aquesta missió estigui en les condicions i sàpiga que ho ha de fer. En realitat, el problema a Catalunya és que allà on es fa és per la bona voluntat del mestre, és per l'esperit del mestre, i és també per una mica d'aquesta coacció moral que fa l'ambient, per l'esforç de persones realment amants de la cultura que veuen que aquestes coses han d'ésser així, i tot plegat produeix una certa pressió; però no hi ha cap cosa que vingui d'una ordenació legal. El mestre que ha de venir a Catalunya, hi ve en virtut d'una sèrie de disposicions legals que són iguals per a tots els mestres espanyols. S'acaben de fer aquí uns cursos dels que s'anomenen ingrés al magisteri, que són la substitució de les antigues oposicions, i, absolutament, ni pel més mínim detall, s'ha conegut que aquests cursos anessin adreçats a perfeccionar aquells mestres que pogués necessitar Catalunya. Els tribunals, compostos per persones molt respectables, no han ofert cap garantia en aquest sentit, i als mestres que s'hi han presentat no se'ls ha exigit cap garantia. Venen altres formes de provisió per traslladament, que es resolen des de Madrid, i mai al mestre no se li exigeix el que sembla que seria natural i elementalíssim: que si han de trobar-se amb nens als quals, per virtut d'un Decret vigent de la República, els han d'ensenyar en català, se'ls demani que sàpiguen català.

De manera que jo entenc que el Govern de Catalunya hauria de fer totes les gestions necessàries i adequades perquè aquests sistemes de provisió s'ordenessin en la forma que demanava el senyor Casademunt; però també s'hauria de fer un altra gestió perquè, categòricament, expressament, en la legislació espanyola — que desgraciadament encara és la que ha de regir sobre aquestes coses — hi constés, d'una manera taxativa, que aquell Decret de Marcellí Domingo té unes conseqüències, i que aquestes conseqüències són: que el mestre que vulgui ensenyar a Catalunya ha de saber el català. Perquè ara jo us dic una cosa — que tots hem de portar a la nostra missió els fruits de la nostra experiència, encara que sigui una experiència professional —, jo us dic una cosa, i és que fins per ensenyar els nois castellans que viuen a Catalunya s'ha de saber el català. El problema del mestre que no és català o que no ha estat adaptat a Catalunya és que té dificultats fins per ensenyar aquells nois que són de llengua castellana, perquè pràcticament el noi castellà que viu a Catalunya — això ho sabem els mestres per experiència, els mestres que es volen fixar en aquestes qüestions —, el noi castellà que viu a Catalunya fatalment és més català que castellà. És una cosa molt comprensible. El llenguatge és una cosa de formació individual; cadascú té un llenguatge, i no el té complet mai de la vida; durant tota la vida el va completant; i la pedrera d'on treu això és el llenguatge del medi, i el llenguatge del medi tampoc no és tot el llenguatge, perquè és una cosa que s'adapta a totes les realitats concretes. La major part de les famílies de fora de Catalunya que vénen a establir-se aquí parlen el castellà, però parlen el castellà del seu medi. En la major part d'elles el medi és un medi rural; i arriben a Barcelona, arriben a la ciutat o arriben als pobles i es troben que el medi, a Barcelona sobretot,

és completament canviat; en els pobles és canviat també per la diferència que hi ha entre els nostres pobles i els pobles de Castella. I aleshores ells mateixos es van adaptant, i veureu que aquell castellà, aquell llenguatge d'ells, queda truncat i es completa amb adquisicions que fa d'aquell medi que és el nostre, que és el medi de Catalunya, i aleshores el fill d'aquella família, que es troba que el llenguatge de casa seva és insuficient, es va formant a base del català. I si ho experimenteu, és una cosa molt corrent que aquell noi que a casa seva parlen en castellà, quan és a l'escola, per la recta comprensió de les coses, el mestre, malgrat de voler-lo ensenyar en castellà, ha de parlar en català.

Això són problemes vius i els mestres castellans que venen sense un coneixement seriós, formal, del català, es troben que no estan capacitats per ensenyar ni els castellans que viuen allí. Vull fer aquestes observacions i demanar que no solament fos qüestió de què es donguessin unes adaptacions de les formes de provisió, que ja seria una base considerable, sinó que a més a més s'establís aquesta obligació del coneixement real i veritable del català per a exercir l'ensenyament a Catalunya.

El Sr. CONSELLER de Cultura: Demano per parlar.

El Sr. PRESIDENT: Té la paraula el senyor Conseller de Cultura.

El Sr. CONSELLER de Cultura: Senyors Diputats: He demanat la paraula simplement per a contestar, i no solament contestar, sinó agrair als meus estimats amics que m'han dirigit aquestes preguntes, perquè amb les seves preguntes em donen a mi el pretext de repetir tantes vegades el que ja he repetit aquí i que ja ve essent com una mena de «cançó de l'enfadós», la solució dissortada que es va donar a la qüestió de l'ensenyament en l'Estatut de Catalunya. Tan dissortada va ésser, que va ésser l'únic article que els Diputats catalans amb un gran seny es varen abstenir de votar.

¿Això vol dir que ens hem de desentendre de la qüestió de l'ensenyament a Catalunya encara que sigui donat per l'Estat? Jo crec que no. Perquè les institucions de l'Estat treballen sobre nens de Catalunya, com que nosaltres tenim el deure de vetllar per la cultura de tots els catalans, tenim també el deure de vetllar per aquelles institucions, encara que no siguin nostres, que es captenen de la cultura de Catalunya, ja saben els meus companys, els senyors Diputats, que apart del que el Departament de Cultura de la Generalitat s'esforça en crear institucions netament catalanes, una de les idees primordials, potser la que m'ha ocupat més durant aquests anys passats, va ésser de poder trobar un mitjà de col·laborar i de poder intervenir l'ensenyament que donés l'Estat a Catalunya; el mitjà l'hem trobat gràcies a la comprensió d'aquell amic de Catalunya que es deia Barnés, i jo voldria, i faig vots des d'aquest Parlament, que els que el succeeixen tinguin també aquella mateixa comprensió per a poder resoldre cordialment els problemes de la cultura a Catalunya i per no obligar-nos a nosaltres anar per altres camins pels quals ens faculta anar l'Estatut de Catalunya, però jo crec que políticament no

fora cap conveniència que nosaltres el seguíssim. Dic, doncs, gràcies a la comprensió d'aquell antic ministeri es van formar els dos Consells, ultra el Patronat de la Universitat autònoma, els dos Consells de caràcter mixte, el de segon ensenyament i el de primer ensenyament. El de segon ensenyament ha donat ja bons fruits a Catalunya; el de primer ensenyament, degut a les crisis que hi ha hagut a Madrid i els canvis que han experimentat els ministeris d'acord amb aquestes crisis, el de primer ensenyament, encara que està creat, encara que està fet i estructurat, encara no ha estat del tot constituït. Això fa que una sèrie de problemes dels quals parlaven ara amb molta justesa els dos amics i companys Diputats que m'han fet aquestes preguntes, això fa que molts d'aquests problemes no hagin estat resolts, perquè aquest Consell de primer ensenyament té facultats per a resoldre tots aquells problemes dels quals heu parlat vosaltres. A mi em corre tanta presa això, perquè ultra les coses que vosaltres em plantejeu, jo en conec també d'altres en el meu Departament, que motivaren el meu últim viatge a Madrid per a parlar amb el Ministre actual d'Instrucció Pública, fent-li veure la urgència que tenia que es constituís aquest Consell de Primer Ensenyament, i no solament això, sinó fer-li veure la conveniència que hi havia de constituir-lo d'acord, perquè encara que tinguéssim un Consell de caràcter mixte, sinó el constituíssim d'acord i els nomenaments que es fessin de les persones que l'havien d'integrar no fossin fets també d'acord i no recaiguessin en homes que mereixessin la confiança, tant dels d'aquí com dels d'allí, fóra inútil i fóra ineficaz tota l'obra que volgués fer aquest Consell de primer ensenyament, la urgència del qual jo plantejava al Ministre d'Instrucció Pública de la República.

(*Entra a la Cambra l'honorable senyor Conseller de Finances.*)

Jo espero, després de les impressions que vaig treure, que el Ministre actual d'Instrucció Pública, seguirà les petjades d'aquell gran amic de Catalunya, el senyor Barnés, i resoldrà el problema d'aquest Consell de Primer Ensenyament i que es nomenarà aquella gent que siguin una garantia per les dues parts, per tenir tota l'eficàcia l'obra que ha de realitzar aquest Consell. Jo espero que això serà aviat i llavors jo per mitjà dels delegats que té la Generalitat i tenen les institucions catalanes en aquest Consell, entre els quals s'hi compten alguns Diputats d'aquesta Cambra, podrem fer sentir el que és la veu i la necessitat del poble de Catalunya. I amb això jo crec que aquests delegats i nosaltres hem de tenir, i si no ho féssim nosaltres ho faria el poble, haurem de tenir les màximes exigències, perquè de res ens serviria tot el que tinguéssim amb l'autonomia de Catalunya si no poguéssim tenir l'autonomia en aquella cosa que és la més espiritual dels catalans, que és l'ensenyança de la llengua catalana. S'ha d'acabar, amb Consell o sense Consell, que aquí vinguin mestres que no siguin catalans; ara, que amb això no vull ésser tampoc excessivament rigurós, perquè a Catalunya complint el Decret de bilingüisme s'ha d'ensenyar el castellà i tenim

interès que els nens catalans coneguin el castellà tan bé com el català. Això no ho dic en un sentit de coacció ni de violència contra els mestres que no siguin catalans, però els que vinguin, si no ho són, han d'ésser comprensius i s'han d'esforçar en suplir, mentre no s'hagin resolt tots aquests problemes, en suplir els defectes que els pugui crear el no conèixer la llengua catalana. Crec que en això hem de fer-hi un esforç tots i crec que amb la institució d'aquest Consell podrem resoldre tots aquests problemes dels quals m'havem parlat i d'una manera molt especial el de l'ensenyament de la llengua catalana. No pot ésser que succeeixi i el que ve succeint sobretot en llocs d'escoles unitàries, d'escoles de l'alta muntanya de Catalunya, on hi van mestres que no essent catalans és com si no hi anés ningú, perquè per aquelles intelligències infantils, sobretot en el moment de l'ensenyament matern, quan comencen a aprendre les primeres paraules, en l'escola de pàrvuls, no sols no és adequat que se'ls ensenyi en català, sinó que és introduir dintre d'aquells cervells tendres dels infants un desordre del qual no se'n curarà mai més, perquè està constatat en països de bilingüisme que quan un nen no ha estat ensenyat en la llengua materna té un retard sobre ell que no se'l treu mai més del damunt, i no pot ésser que s'envii a pobles d'alta muntanya de Catalunya a escoles unitàries, on no hi pot haver altra mestre que supleixi els defectes del mestre que no sap el català, i no pot ésser que això continuï.

I ara, abans d'acabar, jo vull també posar-me d'acord amb el meu estimat company, senyor Romeva, perquè aquesta idea del bilingüisme, verament sovint està mal aplicada, i sovint es parla de Catalunya com si Catalunya fos un poble bilingüe i Catalunya no n'és de bilingüe; la llengua dels catalans és la llengua catalana. Només tenim una llengua nosaltres. Per raons de les coses polítiques i de la Constitució es poden donar totes aquestes solucions polítiques que s'han donat de les dues llengües, però a Catalunya, mai, ni amb la solució aquesta de l'ensenyament ni amb aquesta solució de les coses de Justícia i d'altres que en vindran a les quals som obligats per la Constitució i per l'Estatut, perquè no hem pogut treure més; l'emprar les dues llengües no vol dir que acceptem mai per mai que Catalunya és un país bilingüe. Catalunya té una llengua que és la llengua catalana. Espero, doncs, que es constitueixi aquest Consell per a poder impulsar els anhels dels meus companys, que són els anhels nostres i els de tots els catalans.

El Sr. CASADEMUNT: Demano per parlar.

El Sr. PRESIDENT: Té la paraula el senyor Casademunt.

El Sr. CASADEMUNT: Es per agrair al senyor Romeva que hagi recollit les meves paraules i al mateix temps per a dir al senyor Conseller de Cultura que tot quant faci en favor de la normalitat de la provisió d'escoles i en favor de l'ensenyament, no del català — efectivament, el senyor Romeva tenia raó — no del català, sinó en català, de l'ensenyament dels infants de Catalunya en català, que no és l'ensenyament del català, per tot quant fareu, senyor Conseller de

Cultura, en favor d'això, jo estic segur que no solament tindreu l'agraïment del poble de Catalunya i dels infants de Catalunya, sinó que si heu de prendre alguna actitud de fermesa, tindreu tot el poble de Catalunya al costat vostre, dient-vos que esteu en el punt encertat i procurant tots plegats per l'ensenyament en català i per la normal provisió de les escoles, per tal que l'ensenyament sigui com ha d'ésser, com deu haver d'ésser.

El Sr. ROMEVA: Demano per parlar.

El Sr. PRESIDENT: Té la paraula el senyor Romeva.

El Sr. ROMEVA: Es per agrair les paraules del senyor Casademunt i del senyor Conseller de Cultura i per a insistir sobre aquest punt que a mi m'ha semblat que havia d'ésser essencial. Una cosa és totes aquelles facilitats que ens donin d'organització i una altra cosa és que el mateix organisme, el mateix Ministeri de l'Estat espanyol, que va declarar l'obligació o el dret dels infants de Catalunya a ésser ensenyats en català, declari també l'obligació dels mestres que han d'ensenyar que tinguin la formació adequada, perquè és possible que en l'organització, en les facultats d'aquell Consell regional hi entraran tots els mitjans indirectes per a obtenir aquest resultat, però no hi entrarà el que potser ens pot donar la força més grossa i pot satisfer la nostra dignitat.

A part d'això, és una cosa urgentíssima i convenient, perquè si el remei tardava ens passaria una cosa sobre la qual jo vull suscitar una mica, no diré l'alarma, però potser l'alerta de tots els bons catalans, sobre un moviment que hi ha en els pobles, perquè jo que sóc contrari del monopoli de l'ensenyament per part de l'Estat i que, per tant, sóc partidari decidit de la llibertat d'ensenyament, sóc al mateix temps fill de l'escola popular i entusiasta de l'escola popular i em sabia molt greu que quedés frustrat un moviment que hi ha en els pobles, i d'això em penso que en poden donar testimoni tots els senyors Diputats, respecte als Ajuntaments que s'han desvetllat i que han sentit una atracció per l'escola primària, a la qual han dedicat esforços i col·laboracions. I jo he de dir, sense mancar al respecte de ningú, als meus companys de professió, en general com a mestres i en particular com a persones, que per circumstàncies, siguin les que siguin, però que la major part de les vegades són aquestes de les que parlàvem nosaltres, hi han molts pobles que es troben que després d'haver fet sacrificis senten un desengany, es troben amb uns problemes que no poden resoldre i es troben amb que l'escola aquella no els respon com ells voldrien i no tenen manera de resoldre-ho. Això és perillós, perquè si això passa molt, si l'estat de pertorbació i l'estat de manca de correspondència a aquest esforç que avui dia hi ha en molts indrets de Catalunya, ha de continuar, aleshores ens vindrà el desencís de la gent, i és possible que d'aquí a uns quants anys ens tornem a trobar nosaltres, en què ara, que malgrat que allò que se'ns ha donat en l'Estatut és una cosa trista i tràgica, hem arribat a establir una mena d'entrada del nostre esperit a les escoles, ens podem trobar en què les portes tornin a tancar-se i sigui l'escola una cosa morta, que no podem consentir, perquè nosaltres ara no tenim encara la manera de fer la nostra escola.



Hi ha un altre aspecte que potser hauria d'ésser objecte d'un prec diferent, però que me l'han suggerit precisament unes paraules del senyor Conseller. El senyor Conseller ha parlat de l'escola dels pobles rurals. Bé; jo crec que una cosa excel·lentíssima que podria fer aquest Consell Regional si les facultats que se li havien donat abastaven — això em sembla que ho coneix millor el senyor Conseller que jo — i si amb la bona voluntat i esperit del senyor Conseller, amb les quals ja hi compto per endavant, s'ho proposaven, és veure si es podia obtenir a Catalunya allò que encara no existeix en lloc d'allà on domina l'organització de l'ensenyament espanyol, si podíem obtenir una escola rural típica, un tipus especial d'escola que tingués en compte, per la seva manera d'ésser instal·lada, per la seva manera de funcionar, per la seva manera de distribuir-se les seves tasques, les necessitats de l'escola rural, que anés a realitzar en l'escola rural aquella tasca civilitzadora i enaltidora que nosaltres necessitem per anar a donar a tota l'àrea de Catalunya una habitabilitat. Doncs bé; aquesta escola rural crec que és potser l'arma millor que nosaltres podem usar per a aconseguir aquest resultat.

El Sr. CONSELLER de Cultura: Demano per parlar.

El Sr. PRESIDENT: Té la paraula el senyor Conseller de Cultura.

El Sr. CONSELLER de Cultura: Com que el meu estimat amic senyor Romeva enceta un altre tema que no voldria deixar passar sense fer-hi un petit comentari, he tornat a demanar la paraula, purament per a dir-li, per a tranquil·litat del seu esperit, tan inquiet sobretot quan es tracta de coses de cultura, que la idea de l'escola rural és una idea que no sols la té el Departament de Cultura, sinó que jo l'ha he predicat sempre que parlo amb mestres, amb totes aquelles coses que podem organitzar de caràcter mixt aquí a Catalunya, o de la Generalitat, per a intervenir d'una manera directa en l'ensenyament primari a Catalunya.

Recordo que en la darrera sessió de l'Escola d'Estiu, un dels temes que jo vaig tractar fou el de l'escola rural, que jo crec que té un interès tan gran que hem d'anar immediatament a la institució d'aquesta escola; però no solament per l'escola rural sinó que jo crec que l'escola rural ha d'ésser com una mena de font, com una mena de deu de renovació de l'escola de la ciutat, perquè l'escola de la gran ciutat, com sap el meu amic senyor Romeva, per raó de la seva professió, té una pila de defectes generals com els tenen els ciutadans que es tanquen massa dintre de la ciutat i no poden fruir de molts sentiments i de molts coneixements que es poden adquirir en els medis rurals. Jo crec que l'escola rural ha d'ésser una deu de renovació de l'escola de dintre de la ciutat i un dels projectes que jo tinc i que si l'obligació em fa aguantar en el Departament que sóc, espero executar-lo ben aviat, és fer el mateix que hem fet amb la Normal de Mestres: fer venir mestres de fora a passar uns dies a la Normal d'aquí i fer anar mestres d'aquí a suplir-los als llocs que aquells deixen, perquè jo crec que es pot implantar d'una manera extraordinària, jo crec que els coneixements que tenen ja, només els que proporcionen els voltants de les escoles rurals, són una

cosa que fa falta a les escoles que hi ha dintre de les grans ciutats. És una necessitat urgentíssima que hi ha, i per això jo, apart de les institucions aquestes de caràcter mixte en les quals he procurat intervenir, si per raó de què s'hagin resolt coses urgents a resoldre i que es refereixen al Pressupost de Catalunya, si tenim la fortuna de tenir prous mitjans, jo en el Pressupost que penso presentar a aquest Parlament, hi he previst el tipus de l'escola rural, perquè jo crec que Catalunya no solament s'ha de cercar a fer aquesta obra amb col·laboració amb l'Estat, de la qual he parlat abans, sinó que hem de mirar de crear un tipus de cada escola que volem tenir a Catalunya; hi veig una escola rural, una escola unitària, una escola graduada, una colònia permanent, una sèrie d'institucions que jo les preveig dintre del Pressupost i que jo demanaré a la Cambra que les voti, perquè Catalunya, a part d'aquesta col·laboració que porti l'Estat, pugui anar constituint i creant aquests nuclis nous entre els quals jo voldria que figurés l'escola rural, de la qual parlava l'amic Romeva. Amb això no és que volguem anar a oposar res contra la institució de l'Estat, sinó que volem crear allò que volem nosaltres que sigui l'ensenyament de Catalunya per al bé de Catalunya, i tant de bo que fos també per un xic, si més no, d'exemple per a l'Estat, perquè jo crec que a part d'aquestes institucions que hem de fer, mixtes, aquestes són imprescindibles a Catalunya, i sinó, nosaltres no podríem dir mai la darrera paraula que volem dir en les qüestions d'ensenyament.

Amb això no establim cap classe d'oposició, perquè jo crec — i a mi m'agrada dir-ho ara, perquè no semblés per les paraules d'ara i sobretot per les d'abans, que sentim com una mena d'oposició a la cultura de les altres escoles de l'Estat i a la cultura espanyola — vull deixar ben sentat que, tant aquí a Catalunya es respectarà i s'estimarà el que ens vingui de l'Estat i el que representi aquesta altra cultura castellana i espanyola, tant es respectarà i tant s'estimarà això com veurem que serà estimada i serà respectada la llengua catalana, la cultura catalana i les obres de la Generalitat de Catalunya.

Estigui, doncs, tranquil el meu estimat amic senyor Romeva, que amb l'ajut i la col·laboració de tots els companys de la Cambra, si les coses van com jo desitjo que vagin, aviat tindrem, apart d'aquesta obra cultural de la qual hem parlat tots, la creació d'aquestes escoles tipus modèl·liques que vol crear Catalunya, entre les quals no mancarà aquesta escola rural.

### L'atur forçós al poble de Sant Pere de Ribes

El Sr. PRESIDENT: Té la paraula el senyor Mestres.

El Sr. MESTRES: Per a pregar a la Presidència que, en absència del senyor Conseller de Treball i Obres Públiques, se serveixi trametre-li el prec que jo vaig a fer-li.

Aquí a Catalunya el problema de l'atur forçós pres uns caràcters alarmants, naturalment condemnats a les principals ciutats catalanes i amb tendència,

PARLAMENT I

com és lògic, a atendre més l'obrer industrial que l'obrer agrícola. Però existeixen també certs pobles a Catalunya en els quals, precisament per les tasques d'estadística que ha portat a cap l'Institut d'Atur Forçós creat per una Llei d'aquest Parlament, hom s'ha donat compte que existeixen alguns nuclis en els quals veritablement l'atur forçós és molt més gran i molt més intensiu que a les ciutats. Un d'aquests nuclis és el poble de Sant Pere de Ribes. Ja recordo que en aquesta mateixa Cambra, per part del Diputat senyor Serra i Moret, es féu un prec per tal que s'atengués la situació crítica d'aquest poble, però després, per l'estadística feta, s'ha vist que encara la situació era molt més alarmant, ja que representava, aproximadament, un 30 per 100 de la població total, no obrera solament, sinó de la població total, els que no podien obtenir naturalment el mitjà de guanyar-se honradament la vida. L'Institut de l'Atur Forçós concedí a l'Ajuntament d'aquell poble un préstec a fi i efecte de poder portar a terme la construcció d'una carretera, una carretera que està ja en pla preferent entre les que tenia acordat fer la Generalitat, però resulta que per dificultats tècniques no es tenen encara tots els plànols construïts i portats a terme. Jo ja sé que el senyor Conseller de Treball i Obres públiques objectarà les dificultats de manca d'elements tècnics disposables, i, naturalment, a aquesta observació jo no podré objectar-hi res, perquè és una dificultat que està fora de la seva voluntat el poder corregir-ho. Però jo crec que dintre de la llista d'obres preferents que pot fer la Generalitat de Catalunya, quan és una cosa així, quan és un cas de desesperació d'un poble que, tenint àdhuc la part econòmica solventada i les pessetes per a portar a terme la construcció d'aquesta carretera, no es fa, s'han de posar tots els mitjans, inclús extraordinaris, per tal que es pugui construir.

Jo agrairia que la Mesa trametés aquest prec per veure si amb la millor bona voluntat el Conseller d'Obres Públiques hi troba una solució.

El Sr. PRESIDENT: La Mesa trametrà el prec que acaba de formular el Diputat senyor Mestres, al senyor Conseller de Treball i Obres públiques.

### **L'Ajuntament de Martorell i l'ús de l'idioma català**

El Sr. PRESIDENT: Té la paraula el senyor Riera.

El Sr. RIERA: Senyors Diputats: Vaig a fer un prec dirigit al senyor Conseller de Governació, el meu estimat amic senyor Selves.

Aquest prec que vaig a fer, senyors Diputats, és un prec de caràcter local; es refereix exclusivament a l'Ajuntament de Martorell. L'amic Romeva, perquè sembla que en els diversos precés que hem fet ens haguéssim posat d'acord per a parlar de l'ús i l'ensenyament de la llengua catalana en les escoles, s'ha referit a moltes d'aquestes escoles rurals, que els Ajuntaments vàrem fer en els pobles, principalment els Ajuntaments republicans de des de l'adveniment del règim, portant-hi els mestres necessaris per a donar aquella cultura que és el que a nosaltres ens ha interessat més sempre. Jo recordo que essent President del Consistori de Martorell vaig portar d'un plegat tretze mestres, i vàrem fer la creació de tretze escoles; i una de les coses que a mi em va

astorar més fou que al cap de pocs dies que funcionaven aquelles escoles, en entrar jo en una classe de pàrvuls, la senyora mestressa, en obrir la porta, ensenyava aquells pàrvuls a comptar fins a 10, i els deia *uno, dos, tres...*, i en obrir jo la porta, en sentir que deia *uno, dos, tres...*, li vaig dir immediatament «un, dos, tres»..., i successivament. Es així com s'ha d'ensenyar els nens que aprenen les primeres xifres i les primeres lletres. En aquestes qüestions crec que hem d'arribar al cas d'ésser completament parcials, perquè si no som parcials i una mica absoluts, tant al Govern de la Generalitat, com a tots nosaltres, arribaran tota aquesta gent a boicotejar els principis que volem implantar.

I ara vaig a entrar de ple en el prec que vull dirigir al meu company el Conseller de Governació. Es refereix a l'Ajuntament de Martorell i faig aquest prec ara, quan l'hauria pogut fer anteriorment, però diré perquè el faig en aquests moments. Jo pensava que l'Ajuntament de Martorell en aquestes darreres eleccions canviaria el seu caire polític. Jo he de confessar que l'Ajuntament de Martorell està compost idènticament avui que estava compost molts anys endarrera. L'Ajuntament de Martorell està compost — i en aquests moments sí que sento l'absència dels senyors Diputats de la Minoria de Lliga Catalana —, l'Ajuntament de Martorell està compost, per quatre Regidors d'Esquerra, quatre de Lliga Catalana i quatre radicals, essent l'Alcalde un senyor radical. I en el darrer Ajuntament que hi va haver a Martorell, els representants d'Esquerra Republicana, varen demanar al Consistori que les actes i tots els documents es redactessin en la nostra llengua, en l'idioma català. I el sarcasme més gran fou el veure com els senyors Consellers de Lliga Catalana — en els radicals no ho trobem tan estrany, perquè els radicals d'aquestes coses en tenen un concepte com si visquessin sempre un segle endarrerits — els senyors Consellers de Lliga Catalana i l'Alcalde, per a rebatre els arguments dels nostres companys de l'Esquerra en el Consistori, formulaven aquestes preguntes: «Quin negoci hi ha en fer-ho en català o en castellà? Què es guanya de fer-ho en un idioma o en un altre? (Rumors.)

El Sr. FABREGA: Es a dir, que en això també?

El Sr. RIERA: Sí, amb això també volen fer negoci. Però el cas és un cas d'astorament, perquè ahir va prendre possessió el nou Ajuntament de Martorell, com tots els Ajuntaments de Catalunya, i la Minoria d'Esquerra Republicana de Catalunya ha fet constar d'una manera definitiva que si les actes i tots els comunicats, que si tots els documents no es fan en la nostra llengua, no acudirán els seus Regidors més al Consistori, perquè nosaltres entenem que aquesta posició dels Regidors de la Lliga i radicals, és una posició completament falsa, és una posició d'escarni als nostres costums, una posició d'oposició al que nosaltres legislem, d'oposició al Govern de la Generalitat i a totes les coses que nosaltres podem fer en favor de la nostra terra.

Aquest és l'acord que han pres els representants de l'Esquerra Republicana a l'Ajuntament de Martorell. Li diem a l'amic senyor Selves que



allò els representants de Lliga Catalana i radicals no ho fan exclusivament perquè senten l'espanyolisme i el centralisme, sinó que ho fan per escarnir i per no acatar el que nosaltres fem en el Parlament de Catalunya. Per això repeteixo una vegada més que en qüestions d'aquesta naturalesa, jo seria completament parcial, exigiria i manaria, i manaria i exigiria encara més quan aquells que vulneren els nostres principis, ho fan precisament per anar en contra del nostre esperit.

Per tant, jo demano a l'amic senyor Selves, que tota vegada que el nou Ajuntament de Martorell està integrat per quatre Consellers de Lliga Catalana, quatre radicals i quatre d'Esquerra, tot i havent tingut en aquestes eleccions el Partit d'Esquerra Republicana a Martorell una votació molt superior a les eleccions passades, però que pel fet d'unir-se radicals, Lliga i carlins, únicament així poderen ésser elegits, doncs a Martorell domina i dominarà sempre l'esperit republicà i democràtic d'aquell home que se'l coneix pel «Xic de les Barraquetes»; nosaltres demanem que davant d'aquests fets, davant d'un Alcalde que és el mateix Alcalde de l'any passat i davant de Regidors que es neguen a redactar les actes i els documents en idioma català, oposant com tot argument la pregunta «¿Quan es guanyaria de fer-ho en català?»; nosaltres demanem al senyor Conseller de Governació que faci complir l'esperit i la lletra de la Llei, que és el que volem tots nosaltres.

El Sr. CONSELLER de Governació : Demano per parlar.

El Sr. PRESIDENT : Té la paraula el senyor Conseller de Governació.

El Sr. CONSELLER de Governació : En realitat, senyors Diputats, sinó fos per la serietat que jo reconec al company i amic senyor Riera, em costaria molt creure la denúncia que acaba de formular; perquè si els Ajuntaments de Catalunya, quan no teníem una Llei Municipal pròpia, quan no teníem una autonomia, ja la majoria d'ells en època de la monarquia, àdhuc en època de la Dictadura, tenien un interès especial en redactar en català les seves actes, els seus comunicats i tots els documents que no anessin adreçats a les autoritats oficials, ¿com podem entendre avui en aquest redreçament de Catalunya, en plena autonomia, i comptant amb una Llei municipal pròpia, que pugui haver un Ajuntament que faci això? Tan sols ho podem entendre i explicar-s'ho d'una manera : La V. S. ha dit, que durant el temps que va tenir al seu càrrec l'Alcaldia de Martorell s'havien obert 13 ó 14 escoles; i jo li diré que segurament hauria valgut la pena d'obrir-ne més, 26 ó 27. Perquè això és, en definitiva, una demostració de manca de cultura.

No es pot creure que en aquests moments hi hagin en els nostres Municipis, Regidors que no tinguin els sentiments afermats de catalanitat. I aquesta tarda, hem vist la raó d'aquestes coses, i la raó està en l'escola primària i la conseqüència immediata està en l'Ajuntament, perquè els Ajuntaments són escoles de segon grau i la gent que va als Ajuntaments, hauria de tenir una preparació millor, i hauria de comprendre i tenir el

convenciment que les coses de Catalunya s'han de fer d'acord amb l'esperit català.

Ara bé; la intervenció del Conseller de Governació en aquests casos, la intervenció que jo pugui tenir, sols pot ésser la següent : obligar al compliment estricte del que marca l'Estatut de Catalunya i la nostra Llei municipal, recordar als Ajuntaments que fugin d'aquests termes legals, la seva obligació, la imperiosa obligació de complir-los; però de cap manera podem posar-nos en contra de les determinacions que dintre dels termes legals puguin prendre els Ajuntaments.

En això, el Conseller de Governació estarà sempre al costat de l'idioma català, al costat de totes aquelles coses que representin per a Catalunya un millorament de la seva cultura.

El Sr. RIERA : Demano per parlar.

El Sr. PRESIDENT : El senyor Riera té la paraula.

El Sr. RIERA : Breument, per agrair les manifestacions que acaba de fer el senyor Conseller de Governació.

La qüestió a què ens hem referit com d'altres, senyors Diputats, és una qüestió que la vivim i les coses que vivim cada dia a vegades sembla com si les sentíssim més que les coses que no les vivim. El senyor Conseller de Governació ens ha fet una contestació dintre dels termes legals, i segurament estarà més en el cert ell que jo no he estat en fer l'exposició que he fet.

Jo he dit que en aquests casos arribaria a obrar d'una manera parcial; que en aquests casos arribaria a obligar, que arribaria a ésser — i els senyors Diputats ens disculparan el to de la paraula, perquè reconeixem que precisament a nosaltres no ens escau —, arribaria a ésser gairebé dictador. I diem això, perquè en aquests casos, àdhuc si el Govern de la Generalitat arribés a sobrepassar-se del que el mateix Estatut estableix, creiem que no hi haurà ni un català, que no hi haurà ningú, que pugui anar en contra de la determinació que en aquest sentit prengui un Conseller de la Generalitat de Catalunya.

Diu el senyor Conseller de Governació que no farà altra cosa que complir amb la Llei i fer que es compleixi la Llei. Naturalment, jo no sóc qui per obligar al Conseller de Governació perquè sigui parcial en aquesta qüestió. En altres qüestions jo sempre aconsellaria al senyor Conseller de Governació i a tots els senyors Consellers, que fossin imparcials; però en aquesta, jo prego el senyor Conseller de Governació que em permeti que amb esperit republicà, catalanista i autonomista m'atreveixi a dir que jo en aquesta qüestió seria parcial.

Per tant, jo agraeixo molt les manifestacions amb què ha contestat el nostre prec el senyor Conseller de Governació, agraint-li molt la seguretat que ens ha donat de què complirà i farà complir la Llei. Però jo li voldria dir una cosa, senyor Conseller de Governació: compliu amb la Llei, i féu complir a tots amb els seus deures, però en aquesta qüestió, si arribeu a ésser parcial, el modest Diputat que us fa aquest prec, i crec que amb ell tots els veïns de Martorell, us agrairan que d'una manera encara que sigui parcial, obligueu a què els comunicats i documents de l'Ajuntament de Martorell es redactin en la nostra llengua. I res més.

### Continuació de la discussió del dictamen de la Comissió d'Economia, sobre el Projecte de Llei de bases de la cooperació

(S'entra en la discussió de l'articulat. Es dona lectura al vot particular següent:

«El Diputat que sotasigna té l'honor de formular el següent vot particular al dictamen sobre el Projecte de Llei de bases de la cooperació.

#### VOT PARTICULAR

A l'apartat primer de l'art. 1.<sup>er</sup>, s'hi afegirà:

"... i estar lliure de tota dependència d'organismes polítics i religiosos i no portar cap nom que en delati la tendència."

Palau del Parlament, 21 de desembre del 1933. — E. Ruiz i Ponseti.»

El Sr. PRESIDENT: Té la paraula la Comissió.

El Sr. SOLER I BRU: La Comissió accepta la primera part del vot particular del senyor Ruiz i Ponseti i, per tant, l'article quedarà redactat de la següent manera: «Esser regides en plena autonomia dins el legislat pels seus propis Estatuts i els acords de l'assemblea general i estar lliure de tota dependència d'organismes polítics i religiosos.»

El Sr. RUIZ I PONSETI: Ens plau donar la nostra conformitat a la forma com ha resolt la Comissió la petita discrepància que hi havia en aquest aspecte. Nosaltres ens donem per satisfets amb l'acceptació de la primera part i retirem la segona.

El Sr. ROMEVA: Demano per parlar.

El Sr. PRESIDENT: Té la paraula el senyor Romeva.

El Sr. ROMEVA: Senyors Diputats: Si no ho he entès malament, l'esmena deixa la condició primera d'aquest article dient que és condició que estigui lliure de dependències d'organismes polítics i religiosos.

Aleshores, si no hi ha res més, he de manifestar que una dificultat que jo tenia en acceptar aquest article m'ha estat resolta per una esmena de la Minoria d'Unió Socialista. Jo ho celebro.

El Sr. FRONJOSA: Ens anem acostant! (Rialles.)

El Sr. ROMEVA: Jo veia en aquest article una cosa que considerava contrària a la Llei d'Associacions i a la llibertat dels ciutadans, perquè ja en matèria mutualista a Catalunya hi han institucions antiquíssimes i hi ha una tradició, i tal com estava redactat aquest article, aquelles no podien acollir-se als beneficis d'aquesta Llei, i tal com queda redactat crec que això queda salvat i jo justifico amb aquestes declaracions la meua acceptació de l'article.

(Es dona lectura el vot particular següent:

«Els Diputats que sotasignen tenen l'honor de formular el següent vot particular a l'art. 1.<sup>er</sup> del dictamen sobre el Projecte de Llei de bases de la cooperació.

#### VOT PARTICULAR

Article 1.<sup>er</sup> Condició primera. — Suprimir la part final, que diu "...i mantenir una completa neutralitat en política i religió".

Palau del Parlament, 8 de desembre del 1933. — J. Casabó i J. Tallada.»

Com sigui que la Comissió no l'accepta i no hi ha cap senyor Diputat que el sostingui, és rebutjat el vot particular. A continuació, es dona lectura a l'esmena següent:

«Els Diputats que sotasignen tenen l'honor de presentar a la Cambra la següent esmena a l'art. 1.<sup>er</sup> del dictamen sobre el Projecte de Llei de bases de la cooperació.

Article 1.<sup>er</sup> Se suprimirà tot l'apartat primer i segon.

Se suprimirà la condició segona i tercera de les que exigeix a les cooperatives, sindicats i Mutualitats.

La condició quarta quedarà reduïda al primer paràgraf, que diu:

"Que cap funció directiva o de gestió estigui vinculada en persona o entitat determinada, ni sigui delegada cap empresa gestora", suprimint-se tot el demés.

A la condició cinquena s'hi afegirà:

"Aquesta condició s'aplicarà a les cooperatives, però no als sindicats i a les mutualitats."

Palau del Parlament, 21 de desembre del 1933. — Duran i Ventosa, Ventosa i Calvell, Vallès i Pujals, Carreres i Artau, Abadal i Valls i Taberner.»

El Sr. PRESIDENT: Té la paraula la Comissió.

El Sr. SOLER I BRU: La Comissió no pot acceptar aquesta esmena. No obstant, com que lamentem l'absència d'aquest saló de la Minoria de Lliga Catalana, en no haver-hi qui defensés l'esmena podria semblar una descortesia per part de la Comissió no donar una explicació, i per tal la vaig a donar en quatre mots, del per què no accepta la Comissió aquesta esmena.

Entén la Comissió que aquesta esmena vol en si anul·lar tota la Llei de Cooperatives, perquè vol suprimir en absolut el primer i el segon paràgraf de l'article 1.<sup>er</sup>, que són, precisament, el fonament d'aquesta Llei, perquè és allà on es defineix, d'una manera clara i categòrica, allò que s'entén per cooperatives, mutualitats i sindicats agrícoles, allò que s'entén per organismes que viuran a l'empar d'aquesta Llei i que gaudiran dels seus beneficis i els marcarà els seus deures. Per tant, nosaltres, que som amants del cooperativisme, no podem admetre cap esmena ni cap vot particular que tendeixi a retallar, en poc o en molt, res de l'esperit que informa aquesta Llei.

Aquestes són les raons per les quals la Comissió no ha acceptat aquesta esmena.

(Com sigui que no hi ha cap senyor Diputat que sostingui l'esmena, aquesta queda rebutjada.

A continuació, es dona lectura a aquesta altra esmena, presentada també a l'art. 1.<sup>er</sup>:

«De la condició quarta quedarà suprimit l'últim paràgraf, que diu:

"Les funcions directives no donaran dret a emoluments de cap mena."

Palau del Parlament, 2 de febrer del 1934. — Ruiz i Ponseti.»

El Sr. PRESIDENT: Té la paraula la Comissió.

El Sr. SOLER I BRU: La Comissió s'ha assabentat d'aquesta esmena ara mateix. No obstant, pot avançar que aquest punt va ésser discutit a la Comissió, perquè en el primitiu dictamen del Conseller no hi figurava aquest apartat i l'assumptes va posar-se a discussió i el que es va afe-

gir era que cap element directiu, administratiu o de gestió, percebés emoluments de cap mena. No obstant, hem vist algunes dificultats en l'aplicació d'aquest principi en el que fa referència a les cooperatives, els administradors de les quals han de percebre una remuneració que estigui en raó directa del treball que hi aportin. És a dir, que solament les funcions directives no tindran emoluments de cap mena, i queda ben entès que els administradors i els gestors podran tenir emoluments, mes no aquells que siguin elegits per a regir la funció directiva de les cooperatives.

El Sr. PRESIDENT: Té la paraula el signant de l'esmena.

El Sr. RUIZ I PONSETI: Senyors Diputats: Crec d'una importància excepcional per l'interès de les cooperatives de la nostra terra que sigui suprimit aquest darrer apartat de l'art. 1.<sup>er</sup> Em refereixo precisament no sols a les actuacions de gestió directa, sinó a les funcions d'assessorament relatives a les Juntes directives de les cooperatives.

En realitat, els que sentim una forta simpatia pels principis cooperatistes, si sentim aquesta forta simpatia és perquè el considerem un mitjà eficient de socavar el règim capitalista. Però no volem oblidar, quan volem socavar el règim capitalista — tota vegada que estem vivint precisament en un règim capitalista —, l'única manera de socavar-lo i de fer treball eficient en aquest sentit és copiant els seus procediments. Un dels principis bàsics, un dels principis essencials, inevitables del règim capitalista, és la valoració de tots els treballs. Totes les funcions que encarreguen als seus homes directius són retribuïdes d'una manera proporcional a la importància de la llur funció. Tant és així, que és una cosa tradicional que els treballs gratuïts resulten sempre dolents, resulten sempre ineficients. El mateix principi que ens ha portat a defensar sempre que els representants del poble elegits per sufragi siguin retribuïts en la seva funció, ens porta també a defensar que tots els homes que actuen al front d'una organització cooperatista, sigui en la Junta directiva, sigui en la presidència de la mateixa, o en qualsevol altre lloc, tinguin una retribució adequada a llur treball.

El principi bàsic del sistema cooperatiu, de què «tots per a un i un per a tots», cau en defecte si entre tots no paguen a un el treball que li encarreguen, el treball que fa per a tots, perquè altrament resulta que els directius, o un dels directius, treballa per tots, però entre tots no li retribueixen el temps i l'activitat que dedica a la col·lectivitat. És precisament basant-nos en aquest principi de justícia distributiva que voldríem veure desaparèixer de la Llei aquesta prohibició.

Això no vol dir que totes les cooperatives hagin d'assignar emoluments als seus elements directius; però que quedin amb plena llibertat les futures organitzacions cooperatives de Catalunya per a resoldre aquest problema en la forma que tinguin per convenient; jo, personalment he de dir que crec que ho resoldran bé aquelles cooperatives que paguen més esplèndidament els seus directius, com de les societats capitalistes triomfen les que pagan millor els seus elements directius i no són

mai perduts els fons, els emoluments que destinen als seus Consells d'administració, sinó que són precisament la base d'un interès ferm que dediquen aquests administradors als interessos de la societat.

He de repetir que no hem d'oblidar mai que vivim en règim capitalista, que els homes se segueixen guiant pel seu egoisme, que els homes dediquen atenció a allò que els paguen bé. De tant en tant trobem afortunadament alguns esperits d'apòstol que esmercen els seus béns, que esmercen tot el seu entusiasme en tasques no retribuïdes; però aquestes individualitats són absolutament excepcionals. En general els homes fan allò que se'ls hi paga i per això com que volem que aquesta feina sigui feta i sigui feta bé, és pel que desitgem que sigui retribuïda.

El Sr. SOLER I BRU: Demano per parlar.

El Sr. PRESIDENT: Té la paraula el senyor Soler i Bru.

El Sr. SOLER I BRU: Veritablement, no és una qüestió de fons per a portar aquí una discussió de vols més alts. Jo podria discrepar de la consideració de la funció directiva dintre dels diversos organismes que crea la col·lectivitat, i entenia que les funcions directives, que era la representació reduïda de la voluntat d'una junta general, d'una assemblea conjunta; de la mateixa manera que en l'assemblea general no considero jo oportú que s'atorguin drets o dietes o emoluments pel sol fet de complir l'obligació de concórrer a una reunió pel bé de la col·lectivitat, per analogia deia jo que les juntes directives tampoc havien de tenir cap dret en les funcions directives. Jo he dit abans, no obstant, que separava el treball de gestió, separava la gerència, separava l'administració, separava els que vulgarment se'n diu directores, que aquests sí que poden tenir emoluments; però ja he dit que no tenen una importància molt capital. Jo, si els meus companys de la Comissió no em volen desmentir, jo accepto el suprimir això, sempre, però, deixant en llibertat de posar-ho a la mutualitat, perquè la mutualitat és un apostolat de més ample volada que la feina quotidiana de la cooperativa. Sense desmerèixer-la, ens trobaríem en el perill, si els directores de la mutualitat cobressin, de portar-los ja a una funció mercantil, que és fora de l'ideal que persegueix la pròpia mutualitat.

El Sr. RUIZ I PONSETI: Demano per parlar.

El Sr. PRESIDENT: Té la paraula el senyor Ruiz i Ponseti, per a rectificar.

El Sr. RUIZ I PONSETI: Per agrair al senyor Soler i Bru l'haver acceptat el suprimir aquest punt per a ajornar la discussió respecte a les mutualitats per quan arribi el moment, que em penso que també tindrà ocasió d'abundar en el mateix criteri que he exposat avui.

El Sr. PRESIDENT: Acceptat per part de la Comissió i no havent-hi altres esmenes ni vots particulars, la Comissió podria proposar la redacció definitiva de l'article.

(El senyor Soler i Bru llegeix la redacció definitiva d'aquest article, que és la següent:)

«Article 1.<sup>er</sup> S'entendrà per Societat Cooperativa, Sindicat Agrícola o Mutualitat als efectes

d'aquesta Llei, l'Associació de persones naturals o jurídiques que es proposi millorar la situació econòmica i social dels seus components, establint una comunitat voluntària en la qual el servei mutu i la col·laboració pecuniària de tots els membres permetin realitzar la funció que es proposa: treball, producció, distribució, consum, crèdit, previsió, assegurança o qualsevulla altra finalitat que tendeixi a millorar les relacions humanes, a posar els interessos col·lectius per damunt de tota idea de benefici particular i a suprimir tot lucre entre els seus associats i entre aquests i la societat respectiva.

Per a la realització de les previsions, assegurances, gestions o finalitats socials, la Generalitat de Catalunya es valdrà de les societats acollides a aquesta Llei, les quals seran considerades d'interès públic i tindran plena personalitat jurídica, podent exercir tots els drets i accions que els corresponguin de conformitat amb les lleis i llurs respectius Reglaments.

Són condicions legals i necessàries per a totes les Cooperatives, Sindicats i Mutualitats:

Primera. — Esser regides en plena autonomia dins del legislat pels seus propis Estatuts i els acords de l'assemblea general i estar lliure de tota dependència d'organismes polítics i religiosos.

Segona. — El nombre de socis serà il·limitat i el seu creixement no podrà impedir-se ni estatutàriament ni de fet.

Tercera. — Igualtat del dret de vot per a tots els socis.

Cuarta. — Que cap funció directiva o de gestió estigui vinculada en persona o entitat determinada ni sigui delegada a cap empresa gestora. Ningú no podrà pertànyer a una societat d'aquestes en concepte d'empresari, contractista, soci capitalista o cosa semblant. No podrà haver-hi, tampoc, accions preferents ni parts de fundador ni cap combinació que tendeixi a assegurar privilegis o avantatges especials a determinades persones o societats essent nul tot acte o acord contrari a aquesta disposició.

Cinquena. — Que si es distribueixen excedents es faci el repartiment proporcional a la participació de cada associat en les operacions socials.»

(S'aprova.)

(Article 2.<sup>a</sup> — Es dóna lectura a la següent esmena:)

«Article 2.<sup>a</sup> Se suprimirà l'art. 2.<sup>a</sup>»

Palau del Parlament, 21 de desembre del 1933. — Duran i Ventosa, Ventosa i Calvell, Vallès i Pujals, Carreres i Artau, Abadal, Valls i Taberner.»

(Cap senyor Diputat no la defensa, i no és acceptada per la Comissió; és rebutjada.)

(El senyor Soler i Bru llegeix la redacció de l'art. 2.<sup>a</sup>. S'aprova.)

(Article 3.<sup>a</sup> — El senyor Secretari dóna lectura a la següent esmena:)

«Article 3.<sup>a</sup> Se suprimirà l'art. 3.<sup>a</sup>»

S'hi afegirà el següent:

«Aquest precepte no s'aplicarà a les Societats que estiguin constituïdes a l'empar del Codi de Comerç o de la Llei d'Assegurances».

Palau del Parlament, 21 de desembre del 1933. — Duran i Ventosa, Ventosa i Calvell, Vallès i

Pujals, Carreres i Artau, Abadal, Valls i Taberner.»

(No és acceptada per la Comissió. No havent-hi cap senyor Diputat que la defensi, és rebutjada.)

(El senyor Soler i Bru llegeix la redacció de l'art. 3.<sup>a</sup>, el qual és aprovat.)

(Article 4.<sup>a</sup> — El senyor Secretari llegeix la següent esmena:)

«Article 4.<sup>a</sup> S'afegirà al paràgraf primer d'aquest article, les següents paraules:

«Que no siguin mercantils ni fetes d'acord amb la Llei d'Assegurances».

Palau del Parlament, 21 de desembre del 1933. — Duran i Ventosa, Ventosa i Calvell, Vallès i Pujals, Carreres i Artau, Abadal i Valls i Taberner.»

(No és acceptada per la Comissió. No havent-hi cap senyor Diputat que la defensi, és rebutjada.)

(El senyor Soler i Bru llegeix la redacció de l'art. 4.<sup>a</sup>, el qual és aprovat.)

(Article 5.<sup>a</sup> — Es dóna lectura a la següent esmena:

«Article 5.<sup>a</sup> Se suprimirà aquest article.

Palau del Parlament, 21 de desembre del 1933.

— Duran i Ventosa, Ventosa i Calvell, Vallès i Pujals, Carreres i Artau, Abadal i Valls i Taberner.»

(La Comissió no l'accepta.)

El Sr. ROMEVA: Demano per parlar.

El Sr. PRESIDENT: Es per a defensar l'esmena?

El Sr. ROMEVA: Es per a fer una observació que potser és congruent amb l'esmena.

El Sr. PRESIDENT: Hi ha algun senyor Diputat que defensi l'esmena? (Ningú no contesta.) Resta rebutjada. El senyor Romeva pot fer les manifestacions, sobre la totalitat de l'article, que ha indicat.

El Sr. ROMEVA: Jo crec que es va legislant sobre un grup d'institucions similars, però no iguals. Aquest article serà bo per algunes i no serà bo per altres; és a dir, concretament: aquest extrem que diu que els majors de set anys no necessiten autorització expressa per a formar part d'una mancomunitat, sindicat agrícola o cooperativa, s'explica per a les mutualitats; però potser no s'explica tant per a les altres institucions, perquè si anem a la part del mateix Projecte de Llei que parla del crèdit, diu, en un dels seus aspectes, que una de les garanties que la Generalitat es pren, quan faci préstecs a aquestes entitats, és la garantia personal dels socis de l'entitat. I dels socis de l'entitat n'hi han que no tenen capacitat jurídica, ja que se'ls ha eximit de la condició que els posa dintre d'aquesta capacitat, i aleshores aquesta garantia queda inexistent. És l'aspecte que a mi m'interessava fer observar.

El Sr. SOLER I BRU: Demano per parlar.

El Sr. PRESIDENT: Té la paraula la Comissió.

El Sr. SOLER I BRU: En realitat, l'únic argument que el senyor Romeva ha donat està en la garantia personal en el cas del préstec. Del préstec no en respon un determinat soci, sinó que en responen conjuntament els socis, que seran solvents, advertint que la tria de socis tindrà lloc

en el moment de fer el préstec. Es a dir, que si hi ha un soci, major d'edat, amb plena capacitat civil per a exercir els seus drets, que no sigui solvent, la Generalitat no li atorgarà el préstec; en canvi, hi pot haver un soci, menor d'edat, però solvent, i establint les condicions en el moment de fer el contracte, es pot concedir el préstec.

El Sr. ROMEVA: Aleshores, ¿això quedarà per quan es discuteixin les condicions del préstec? (El senyor Soler i Bru li fa signes afirmatius.)

(El senyor Soler i Bru dóna lectura a la redacció de l'article, el qual s'aprova.)

Prèvia lectura dels seus redactats, pel senyor Soler i Bru, són aprovats els arts. 6.º i 7.º, als quals no s'ha presentat cap esmena ni vot particular.

La redacció definitiva de l'art. 7.º és la següent:

«Article 7.º Els creditors dels associats no tindran cap dret sobre els béns de l'associació ni sobre la participació de l'associat en l'haver social per a obtenir penyora o pagament del que se'ls degui.

Únicament podrà sol·licitar-se embargament o execució damunt de les imposicions voluntàries que sobrepassin l'aportació individual estatutària, i la societat disposarà, per a satisfer les corresponents quantitats dels mateixos terminis en què disposaria si hagués de reintegrar-les a l'associat.»

Article 8.º Es dóna lectura a la següent esmena:

«Article 8. Se suprimirà aquest article.

Se suprimirà d'aquest article les següents paraules:

"Formada per tres o més individus elegits anualment per la Junta General i la Comissió Inspectora."

Se suprimirà el paràgraf darrer d'aquest article.

Palau del Parlament, 21 de desembre del 1933. — Duran i Ventosa, Ventosa i Calvell, Vallès i Pujals, Carreres i Artau, Abadal, Valls i Taberner.»

No és acceptada per la Comissió. No havent-hi cap senyor Diputat que la defensi, és rebutjada.

El senyor Soler i Bru llegeix la redacció de l'article 8.º. S'aprova.

Article 9.º El senyor Secretari dóna lectura a la següent esmena:

«Article 9.º S'hi afegirà el següent paràgraf:

"Aquests acords no perjudicaran els drets dels tercers ni constituïran una excepció per als que hagin contractat obligacions en nom de la Societat."

Palau del Parlament, 21 de desembre del 1933. — Duran i Ventosa, Ventosa i Calvell, Vallès i Pujals, Carreres i Artau, Abadal, Valls i Taberner.»

No és acceptada per la Comissió.)

El Sr. TAULER: Demano per parlar.

El Sr. PRESIDENT: Té la paraula el senyor Tauler.

El Sr. TAULER: Senyors Diputats: No per a defensar l'esmena, per quan aquesta no va signada pel que ha demanat la paraula, però sencillament per fer-me ressò de l'esperit de l'esmena i, per tant, convertir-la en manifestacions o observacions a la Comissió per si creu que poden atendre's. És indubtable que és un principi que s'ha de tenir sempre en compte que les decisions preses, encara que siguin per una majoria d'una assemblea, no poden perjudicar els drets d'un tercer. En l'esperit d'aquesta

esmena, jo crec que pot haver-hi quelcom que s'hauria d'aprofitar, per quan s'ha de procurar en tots els Projectes de Llei no ocasionar perjudici a tercer pel vot d'una majoria, quan aquell tercer no hi té intervenció, com també s'ha de procurar que el segon extrem, o sigui que el vot d'una majoria vulgui constituir una excepció a favor de senyors que no tenen cap classe d'intervenció dintre de l'assemblea. Si veiés la Comissió la manera de no perjudicar a un tercer ni constituir una excepció a favor d'aquest tercer, jo crec que es faria una obra veritablement equitable.

El Sr. SOLER I BRU: Demano per parlar.

El Sr. PRESIDENT: Té la paraula la Comissió.

El Sr. SOLER I BRU: Jo demanaria a l'amic senyor Tauler que volgués concretar el seu pensament en una redacció per a poder donar un estudi més adequat. De les seves paraules no hi veig ni lesió a tercer ni benefici, únicament la sobirania que s'ha d'admetre sempre en un cos reunit en assemblea, que és la màxima autoritat, és la que fa i desfà dintre els seus estatuts.

El Sr. PRESIDENT: Pot quedar pendent de resolució aquest punt...

El Sr. TAULER: Demano per parlar.

El Sr. PRESIDENT: Té la paraula el senyor Tauler.

El Sr. TAULER: Eren únicament manifestacions que jo feia a la Comissió. Si aquesta creu que no són acceptables, tindrà les seves raons. Per tant, jo desisteixo.

El Sr. GALÉS: Demano per parlar.

El Sr. PRESIDENT: Té la paraula el senyor Galés.

El Sr. GALÉS: Per adherir-me a les manifestacions fetes pel company senyor Tauler, per quant em sembla que ell ha sabut arreplegar l'esperit jurídic que ve a simplificar les coses en lloc de complicar-les. És molt possible que a la Comissió li hagi passat per alt, que amb la bora fe que posa en els seus treballs ha volgut donar una completa sobirania a les assemblees, però en aquestes assemblees, per més que elles tinguin aquesta sobirania dintre dels seus estatuts, això no ha d'ésser cap obstacle perquè no es respectin els drets d'un tercer i perquè actui dintre del que hagi regulat altres normes superiors. Em feia l'efecte que era una consideració merament jurídica i en posar-la en la Llei evitariem que es produïssin conflictes, perquè, en definitiva, que es posi en aquesta Llei o no s'hi posi que quan hi hagin uns drets de tercer que puguin ésser perjudicats per un acord...

El Sr. FRONJOSA: Ja es queixarà llavors el tercer.

El Sr. GALÉS: Permeteu; el lògic i el just és no provocar conflictes, i és en aquest sentit de no donar peu únicament a què es provoquin conflictes, que s'hi hauria de posar aquesta observació. ¿Es que hi ha alguna cosa contrària al vigor de la Llei en dir que les cooperatives podran fer tot allò que els sembli dintre dels seus estatuts sense perjudicar a tercer? Evidentment que no.

El Sr. RUIZ I PONSETI: Demano per parlar.

El Sr. GALÉS: No crec que ningú vulgui sostenir que es prenguin acords en assemblees més que per a perjudicar a tercer.



El Sr. FRONJOSA: Llavors no funcionaria cap cooperativa.

El Sr. GALÉS: ¿Es que hi ha algú amb sentit jurídic o sense ell que vulgui sostenir que les assemblees poden perjudicar els drets adquirits per un tercer? No crec que ningú vulgui sostenir aquest absurd.

El Sr. FRONJOSA: ¿Em permet una aclaració?

El Sr. GALÉS: Totes les que vulgui.

El Sr. PRESIDENT: Segueixi el senyor Galés.

El Sr. GALÉS: Per la meua part escoltaré amb molta atenció les aclaracions del senyor Fronjosà, si ho permet la Presidència.

El Sr. PRESIDENT: Ja tindrà ocasió el senyor Fronjosà de demanar la paraula i illustrarà la Cambra.

El Sr. FRONJOSA: Jo em sotmeto sempre a les disposicions de la Presidència.

El Sr. GALÉS: Aquest punt de vista jo entenc que ha estat exposat amb un criteri jurídic, ja que no en va és advocat el company senyor Tauler, i és molt possible que els companys no vulguin admetre la preocupació que els professionals poden tenir en alguns aspectes de la redacció dels articles; és molt possible que no tinguin el mateix criteri, la mateixa preocupació, el mateix escrúpol, de manera que, en definitiva, no feia altra cosa que adherir-me a la posició del company senyor Tauler, i jo crec que en benefici d'aquest dictamen, en benefici dels efectes que pugui produir aquesta Llei de Cooperatives. Si no hi ha ningú que pugui entendre que una assemblea de cooperatives sigui capaç ni tingui dret a prendre acords que siguin perjudicials per a tercer amb interessos legítimament creats, per què no posar-ho? De no posar-ho, jo sostinc que, en definitiva, fóra igual, perquè aquests drets també els han d'emparar i els emparen les Lleis generals, però és una altra cosa el posar-ho i el dir-ho que no esperar a què es produeixin conflictes i a què s'hagi de produir la reclamació corresponent.

Era aquest un senzill punt de vista que, naturalment, per un deure de disciplina i per una convicció de què la Comissió haurà estudiat aquest punt amb molta major detenció que ho pugui fer aquest Diputat en aquest moment, he de sotmetre la meua opinió a l'opinió de la Comissió i de la majoria.

El Sr. SOLER I BRU: Demano per parlar.

El Sr. PRESIDENT: Té la paraula el senyor Fronjosà, que abans volia parlar.

El Sr. FRONJOSA: El meu company Ruiz i Ponseti és qui havia demanat la paraula.

El Sr. PRESIDENT: Té la paraula el senyor Ruiz i Ponseti.

El Sr. RUIZ I PONSETI: Només és que com hi ha hagut un debat general sobre aquesta qüestió, també volem fixar el nostre criteri respecte d'aquest punt.

En primer lloc, l'argument que feien el senyor Tauler i el senyor Galés de què convenia posar-hi aquest afegit per a estalviar possibles discussions i plets, a mi m'ha semblat, només amb la lectura de l'esmena, que una esmena que porta sis signatures i de les quals n'hi ha cinc que són d'advocats, més aviat deu ésser una cosa per a cercar plets que no per a estalviar-los, perquè no co-

nec cap estament de la societat que vagi contra la seva pròpia ocupació. (*Rialles en tota la Cambra*). Això només és un indicatiu, però el fons de la qüestió per a mi té més gravetat. Realment, dintre de les associacions de caràcter cooperatiu, que tenen per objecte primordial simplificar la producció i el canvi, tots els acords de les assemblees van en perjudici de tercer, tots van en contra dels empresaris privats i dels comerciants particulars. Aleshores tots els acords de les assemblees de les cooperatives foren recusables, en tots es podria procedir contra ells. És per això que nosaltres votarem en contra d'aquesta esmena, perquè va en contra del mateix esperit cooperatiu. Des del moment que una cooperativa de consum, poso per cas, acorda cedir als seus associats els articles de consum a preu de cost, perjudica a tots els comerciants privats de la mateixa localitat. Aleshores, acollint-se a l'esperit d'aquesta esmena, el gremi corresponent procediria contra l'acord de l'assemblea de la cooperativa, i, si bé és segur que no guanyaria, mantindria un advocat que aguantaria el plet. (*Rialles*.)

El Sr. PRESIDENT: Té la paraula el senyor Soler i Bru.

El Sr. SOLER I BRU: És únicament per aclarir la nostra posició, perquè em sembla que hi ha hagut una confusió, confusió de la qual jo m'alegro, perquè jo sempre he admirat els coneixements jurídics dels distingits companys i amics senyors Galés i Tauler, però per això no hem de descuidar que dintre de la Comissió també hi han persones que tenen la mateixa carrera i que també tenen alguns coneixements i han estudiat això a fons.

Jo demanava al company senyor Tauler que exposés una redacció, el seu pensament, perquè veritablement jo no sabia què és el que volia concretar, però després, en sentir el company senyor Galés, m'he donat compte de la confusió.

Jo em permetré llegir novament l'article i veuran els senyors Diputats com aquestes autoritzacions no poden lesionar a tercer. Són exclusivament mandats, són de representació. Diu l'art. 9.º:

«Article 9.º Les designacions per a les Juntes o Consells directius i Comissions especials i tota mena d'autoritzacions i manaments *per actuar* en nom de la Societat, seran revocables per acord de l'assemblea general, convocada a l'efecte, pres almenys per majoria absoluta dels assistents sense que pugui prevaler cap pacte en contrari.»

Entén la Comissió que això no lesiona cap interès de tercer i, altrament, no sap veure que pugui existir cap tercera interessada en aquestes autoritzacions o mandats.

El Sr. PRESIDENT: S'aprova, doncs, la redacció de l'art. 9.º, tal com s'ha llegit? (*Assentiment*). Resta aprovat.

El Sr. ROMEVA: Demano per parlar, encara que no sé si puc fer alguna observació sobre aquest article.

El Sr. PRESIDENT: Està aprovat; però si vol, àdhuc pot reservar el seu vot.

El Sr. ROMEVA: Era més aviat amb el bon esperit d'arribar a aclarir això. Precisament un comentari que estava fent amb un altre senyor Di-

putat, és que jo no comprenc per què hi ha d'haver aquest extrem que diu: «sense que pugui prevaler cap pacte en contrari». Jo crec que l'article quedaria bé acabant abans d'aquesta frase, perquè si hi ha hagut pacte en contrari, hem d'entendre que aquest pacte l'ha fet la societat mitjançant la seva representació, i sigui sobre qualsevol cosa, sobre qualsevol matèria; o l'entitat té una autoritat per a pactar o no té autoritat per a pactar, perquè si el pacte havia d'estar sempre subjecte a contínues revisions per decisió de l'assemblea, aleshores la serietat d'aquesta entitat no fóra real.

El Sr. SOLER I BRU: En realitat no té importància, però amb aquesta oració final resta lligada tota la redacció de l'article.

El Sr. ROMEVA: No hi tinc cap inconvenient, però em fa l'efecte de poca serietat.

(Article 10. — No hi ha cap vot particular ni esmena.)

(El senyor Soler i Bru dona lectura al redactat de l'article.)

El Sr. SOLER I BRU: He d'advertir que, en aquest article, com en d'altres, on diu «Departament d'Agricultura i Economia», hi ha de dir «d'Economia i Agricultura», perquè el nom d'aquest Departament ara és d'Economia i Agricultura.

El Sr. PRESIDENT: Ja serà subsanat.

(S'aprova l'art. 10. Prèvia la lectura pel senyor Soler i Bru, són aprovats els arts. 11 i 12, els quals no tenen cap esmena ni vot particular.)

La redacció definitiva de l'art. 12, és la següent:)

«Article 12. — Les Cooperatives, Mutualitats i Sindicats Agrícoles es podran constituir en forma popular o mercantil segons quina sigui la finalitat que persegueixin.

Són populars les constituïdes per persones naturals i jurídiques amb la finalitat de millorar les condicions de la vida o del treball dels obrers i classes modestes per mitjà de l'actuació econòmica col·lectiva. Les característiques que han de reunir per tenir aquesta classificació es determinarà en Lleis particulars.

Són mercantils les constituïdes per persones naturals o jurídiques de tota condició que tractin de millorar el rendiment de llurs negocis per mitjà de l'organització del tipus cooperatiu.

Es classificaran en:

a) Cooperatives de consumidors, de producció i treball, de transport, de crèdit, mixtes, de pesca i serveis marítims, escolars, sanitàries i mercantils.

b) Mutualitats (Cooperatives de previsió i assegurances).

c) Sindicats Agrícoles (Cooperatives agrícoles).»

(Sense discussió, per no haver-s'hi presentat cap esmena ni vot particular, i prèvia la lectura de la redacció de l'article pel senyor Casademunt, és aprovat l'article 13.

El senyor Secretari dona lectura al següent vot particular:)

«El Diputat que sotasigna té l'honor de formular el següent vot particular al Dictamen sobre el Projecte de Llei de bases de la cooperació.

## VOT PARTICULAR

Després de l'art. 13 s'afegirà un altre article que serà l'art. 13 bis, que dirà el següent:

Article 13 bis. — Els Estatuts d'una Cooperativa hauran d'ésser establerts d'açord amb les disposicions de la Llei i hauran de contenir principalment:

1. El nom de la Societat.
2. L'objecte o els objectes de les llurs operacions.
3. El seu domicili i la seva durada, si és que li ha estat fixada.
4. La responsabilitat econòmica de la Societat.
5. L'import de les cotitzacions o el valor de les aportacions i les formes de pagament.
6. El nombre màxim de les aportacions que un associat pot posseir tenint en compte els límits establerts per la present Llei.
7. Les condicions d'admissió, exclusió o retirada dels socis.
8. La forma d'administració de la Societat.
9. Les condicions en les quals la Societat pot estendre les seves operacions en profit de terceres persones en els límits establerts per la present Llei.
10. L'exercici financer adoptat per la Societat.
11. La forma de preparar i d'aprovar els comptes definitius.
12. La forma de constituir els fons de reserva.
13. La forma de distribució dels excedents d'explotació.

Palau del Parlament, 19 de desembre del 1933.

— E. Ruiz i Ponseti.»

El Sr. SOLER I BRU: Demano per parlar.

El Sr. PRESIDENT: Té la paraula la Comissió.

El Sr. SOLER I BRU: La Comissió accepta en principi aquest vot particular, però no per aquesta Llei de Bases, sinó per a posar-lo en la Llei pròpiament de les Cooperatives.

El Sr. RUIZ I PONSETI: Demano per parlar.

El Sr. PRESIDENT: Té la paraula el senyor Ruiz i Ponseti.

El Sr. RUIZ I PONSETI: Realment, potser està millor en la Llei especial; només, en proposar nosaltres incloure-ho en aquesta Llei de Bases, era per a no haver de repetir tres vegades el mateix article, perquè en realitat aquesta forma general dels estatuts convé fixar-la per a cada una de les formes de la cooperativa, però no hi ha cap inconvenient en repetir-ho cada vegada.

El Sr. PRESIDENT: ¿Restà retirat el vot particular?

El Sr. RUIZ I PONSETI: Retirat.

(Sense discussió, per no haver-s'hi presentat cap esmena ni vot particular, són aprovats els arts. 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30 i 31. Prèviament, s'ha donat lectura a la redacció definitiva de cada article, per part del senyor Casademunt, del 14 al 22 i del senyor Soler i Bru, del 23 al 31.

Els articles als quals s'ha modificat la redacció són els números 21, 22 i 25. La redacció definitiva és la següent:

«Article 21. Per a ésser reconeguda una federació, seran condicions precises :

Primera. — Reunir almenys el 20 per 100 de les associacions de la classe corresponent existent a Catalunya.

Segona. — Que el valor total d'afers en un any dividit pel nombre de socis doni un coeficient mínim de 100 pessetes. Les mutualitats queden exceptuades de complir aquesta condició.

Les dades per als càlculs dels coeficients esmentats, seran les del balanç de l'any anterior, practicant el Consell Superior de la Cooperació o el Consell d'Agricultura i Economia, quantes investigacions eregui pertinents, per a comprovar-ne l'exactitud.»

«Article 22. En el termini màxim de dos mesos després d'aprovaada aquesta Llei, es constituirà el Consell Superior de la Cooperació, que serà l'organisme encarregat de l'estudi, proposició i difusió de les disposicions legals referents a la Cooperació; fomentar, afavorir i registrar el moviment cooperatiu català; inspeccionar les societats i tutelar-les quan sigui necessari. El Consell dependrà directament del Departament d'Agricultura i Economia.

El Consell Superior de la Cooperació estarà compost per dotze Vocals, un President i el Secretari, com segueix :

El Consell Superior de la Cooperació estarà integrat pels representants següents :

Dos elegits pel Conseller d'Economia i Agricultura d'entre els Diputats del Parlament de Catalunya.

Quatre designats per la Federació de Cooperatives, distribuïts un per cada una de les de consum, producció, sanitària i pòsits.

Dos designats per la Federació de Sindicats Agrícoles.

Dos designats per la Federació de Mutualitats.

El Departament d'Agricultura i Economia hi tindrà un representant lletrat.

La Caixa de Crèdit Agrícola i Cooperatiu de la Generalitat hi tindrà un representant.

El President del Consell Superior de la Cooperació serà nomenat pel Govern de la Generalitat a proposta del Conseller del Departament d'Agricultura i Economia, lliurement entre les persones que s'hagin distingit pels seus estudis i actuació en la matèria.»

«Article 25. El Consell Superior de la Cooperació funcionarà a partir de la seva constitució, i es reunirà almenys una vegada al mes. En la primera reunió es nomenarà una ponència permanent que estarà integrada per un representant de cooperatives, un de sindicats agrícoles i un de mutualitats i el Cap de Servei de Cooperació del Departament d'Agricultura i Economia, i el President del Consell. Aquesta ponència exercirà el

control del servei i prepararà el treball per a les reunions del ple. En les reunions plenàries del Consell serà exposat tot el que hagi tractat o elaborat la ponència per a ésser discutit, aprovat o rectificat.»

*Article 32. — Es dona lectura al següent vot particular :*

«Els Diputats que sotasignen tenen l'honor de formular el següent vot particular a l'art. 32 del dictamen sobre el Projecte de Llei de bases de la cooperació.

#### VOT PARTICULAR

Article 32. Suprimir el paràgraf setè, que comença així: "Les organitzacions federatives, etc."

Palau del Parlament, 8 de desembre del 1933. — J. Casabó i J. Tallada.»

*La Comissió no l'accepta. Cap senyor Diputat no el defensa. És rebutjat.*

*S'aprova l'art. 32, al qual ha donat lectura el senyor Soler i Bru.*

*Sense discussió, per no haver-se presentat en cap d'ells vots particulars ni esmenes, i prèvia lectura de cada article pel senyor Soler i Bru, són aprovats els articles 33, 34, 35, 36, 37, 38 i 39.*

El Sr. PRESIDENT: Article 40, Hi ha un vot particular.

El Sr. SOLER I BRU: La Comissió desitjaria que se suspengués aquest debat per donar una nova redacció a l'article que segueix.

El Sr. PRESIDENT: Se suspèn aquest debat en atenció al que ha demanat la Comissió. I havent de passar algunes altres Comissions parlamentàries a reunir-se, la Presidència sotmet a la Cambra la conveniència d'aixecar la sessió. (*Assentiment.*) Acordat.

#### ORDRE DEL DIA

##### per a la sessió de dimarts

1. Precs i preguntes.
  2. Continuació de la discussió del Dictamen de la Comissió de Justícia i Dret sobre el Projecte de Llei creant el Tribunal de Cassació de Catalunya.
  3. Continuació de la discussió del Dictamen de la Comissió Especial sobre el Projecte de Llei de Contractes de Conreu.
  4. Continuació de la discussió del Dictamen de la Comissió d'Economia sobre el Projecte de Llei de bases de la cooperació.
  5. Discussió del Dictamen de la Comissió de Sanitat sobre el Projecte de Llei d'aigües minero-medicinals i d'aigües pures de règim.
- (*S'aixeca la sessió a les set i divuit minuts de la vetlla.*)